

POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLINE AEGKIRI.

Nr. 50 (208)

12. detsembril 1925 a.

V. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas Mk. 1000.—
 poolaastas „ 500.—
 veerandaastas „ 250.—
 Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
 aastas Mk. 800.—
 poolaastas „ 400.—
 veerandaastas „ 200.—
 Üksik number maksab Mk. 25.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Avatud k 129—123. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 103

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek. Mk. 400.—	1/4 lehek. Mk. 1000.—
1/2 „ „ 2000.—	1/8 „ „ 500.—
1/3 „ „ 1350.—	1/16 „ „ 250.—

Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 75%^o, tekstis 100%^o kallim.

Adressi muutmise 30 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksev arve Eeesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) Eugen Maddison, Kaebustest administratiiv-kohtu korras. 2) O. Angelus, Ilm ja kuritegevus. 3) Kuritegijate joogikohad, kus ei ole kuritegijaid, 4) A. Maasik, Protsentide manarvarimisest palgast. 5) Leinajumalateenistus 1. detsembri ohvrite kalmukünkal Rahumäel. 6) Ametlik osa. 7) Väljamaalt 8) Kuulutused.

Kaebustest administratiiv-kohtu korras.

Eugen Maddison.

Minul oli juba juhus ühes artiklis — „Märkused ühe kaebtuse puhul“ — („Päevaleht“ nr. 260 k. a.) peatuda möödaminnes küsimuse juures, kes meil maksivate seaduste järgi on õigustatud administratiiv-kohtu korras kaebusega esinema. Küsimust kaaludes, ühenduses vann. adv. hra Baars'i poolt esitatud kaebusega Viljandi maakonna nõukogu koosseisu täiendamise kohta, jõudsin otsusele, et „meil maksivad seadused tunnevad ainult isiklike huvide kaitset administratiiv-kohtu korras, kuid mitte üldhuvide kohtulist kaitset kolmandate isikute poolt esitatud kaebuste puhul.“ Nagu ajalehtedest („Vaba Maa“ nr. 292) kuuleme, oli Viljandi maakonna nõukogu täiendamise küsimus 26. oktoobril k. a. harutusel Viljandi-Pärnu rahukogus. Rahukogu otsustas küll vann. adv. hra Baars'i kaebust tagajärjeta jätta, kuid, nagu tõendab

sama ajaleht, seletas „kohtu eesistuja vormilise külje kohta, et kohtu arvates kaebajatel õigus on kaebusega esineda, sest nende rühmade huvid on teataval määral puudutatud.“ Kahjuks ei ole minul lähemalt teada kohtu motiive, kuid ka kohtu eesistuja seletus on küllaldaselt selleks, et kaaluda küsimust, kas sarnaste huvide kaitse on võimalik meil maksivate seaduste seisukohalt. Kahtlemata on selle küsimuse lahendamisel mõõduandvaks meie Administratiiv-kohtu kord („Riigi Teataja“ nr. 10 — 1919. a.).

See kord on maksev üldise reeglina; kõrvalekaldumised on ette nähtud igal üksikul juhtumisel eriseadustes, kuid sellest allpool. Mida aga ütleb Administratiiv-kohtu kord? Ta ütleb selgelt, et „õigus kaebata on kõigil isikuil, seltsidel, ühisustel ja omavalitsuse asutustel, kui nende õiguslised ehk varan-

duslised huvid administratiiv-asjus seadusvastaselt on puudutatud" (§ 3), s. t., esiteks, et kaebata on õigus ainult tähendatud paragrahvis ülesloetud füüsilistel ja juriidilistel isikutel, teiseks, et see õigus on neil, kui nende huvid on seadusvastaselt puudutatud, kolmandaks, et need huvid peavad olema õiguslised või varanduslised. Sellest aga jällegi järgneb, et neil seda õigust ei ole, kui nemad asjast ainult moraalselt või ideeliselt huvitatud. See seisukoht oli väljendatud ka Vene Ajutise Valitsuse poolt 30. mail 1917. a. vastuvõetud Administratiivkohtute korralduses. (Seadl. ja valits. korralduste kogu nr. 127 — 1917. a., art. 692), — nimelt § 11 kõneleb, et kaebustega võivad esineda isikud, ühinged ja asutused, kelle huvid või õigused on rikutud määruse, korralduse, toimingu või tegevusetu olekuga (постановлениемъ, распоряжениемъ, дѣйствиемъ или упущениемъ). Järjekult asuvad nii Vene administratiivkohtute korraldus, kui ka meie oma Administratiivkohtu kord seisukohal, et kaebata võib, kui kaebaja enese huvid või õigused on administratiiv-asjus seadusvastaselt puudutatud. See ei ole aga meie seadusandluse iseäraldus: tähendatud seisukoht on maksev ka Saksamaa seadusandluses. Seal võib pöörduda kaebusega ülemuse (mit der Beschwerde) või kohtu poole (mit der Klage) ainult see isik, kelle õigused kaebatud määruse või korraldusega otsekohe puudutatud. Nõndanimetatud üldkaebused (Popularklagen), s. t. kaebused isikute poolt, kellel puudub asjas isiklik huvi, on nagu meilgi, lubatud ainult eriseadustes ettenähtud juhtumistel, näit., Preisimaal võib igaüks kaebata avaliku tee sulgumise või selle muutmise vastu. See seisukoht on põhimõtteliselt maksev ka Prantsusmaal, kuid seal on riigi nõukogu (Conseil d'Etat) ka teist teed käinud, kusjuures seal on maksvusele pää-

senud põhimõte, et on küllaldane, kui kaebajal on huvi, kusjuures see huvi võib olla ka ideeline või moraalne, näit. Prantsusmaal on võimalik, et riigiteenijate ühing kaebusega esineb sel puhul, kui keegi seadusvastaselt on ametisse nimetatud või sellest vabastatud. Sarnasel seisukohal puudub meil aga igasugune alus: seaduses on otsekohe ette nähtud, kellel on õigus kaebata ja millal on kaebusega esinemine õigustatud. N. n. üldkaebused, nagu eelpool tähendasin, on criti ette nähtud sellekohastes seadustes. Need seadused oleksid: Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise õiguse seadus, maakonna- ja vallanõukogude ning linna- ja alevivolikogude valimisseadused. Näit., Riigikogu valimisseaduse § 21 kõneleb: „iga hääleõigusline kodanik võib kaebusi sisse anda nimekirjas leiduvate eksimiste ja puuduste kohta nimekirja kokkuseadvale asutusele, kes kohustatud on 7 päeva jooksul läbi vaatama ja nende põhjenduse korral neid täitma. Vastasel juhtumisel saadavad nad kaebused, oma seletusi juure lisades, vastavale administrat.-kohtule otsustamiseks, kes asja esimeses järjekorras läbi vaatab.“ Seesama paragrahv on maksev ka maakonnaõukogude valimistel. (Seadus „Maakonnaõukogude valimise seaduse“ muutmise ja täiendamise kohta — „R. T.“ nr. 187/188 — 1920. a.). Sedasama väljendavad vallanõukogude valimisseaduse („Riigi Teataja“ nr. 26 — 1921. a.) §§ 21—23; sedasama ütleb ka linnavolikogude valimisseadus (Seadl. ja valits. korral. kogu nr. nr. 95 ja 143 — 1917. a., „Riigi Teataja“ nr. 147/148 — 1920. a.) § 10. Sellest kõigest järgneb, et meie seadusandlus ei tunnusta üldise reeglina võimalust kaebata üldhuvide, ideeliste või moraalsete huvide kaitseks. Juhtumised, kus see aga peaks seadusandja seisukohalt olema lubatud, nähtakse tema poolt väljaantavates seadustes eriti ette.

Ilm ja kuritegevus.

Oskar Angelus.

Keegi inglise komissar tõstis mõne aja eest uuesti küsimuse üles, kas mõjub ilm kuritegevuse peale ning — jaataval korral — millega seda seletada. Komissar püüab selle juures näidata, et päikesepaistelisel päevald sünnib vähem vargusi, kallale-

tungimisi ja tapmisi kui tumedatel ja vihmastel ilmadel; kõige rohkem pannakse Londonis, näiteks, kuritegusid toime novembri- ja detsembrikuudel, see on udusel, niiskel ja pimedal ajal. Seda waadet sarnasel kategoorilisel kujul, nagu seda

väljendab inglise politsei ametnik, ei pooldada täielikult, eriti vaidleb selle vastu saksa kriminaalpolitsei. Küsimuse kohta on Bruno Manuel pikema kirjatüki avaldanud „Berliner Tageblattis“ nr. 565 — 29. novembrist s. a., milline artikkel ka „Päevalehe“ veergudel on toodud (vaata „Päevaleht“ nr. 332 — 7. dets. s. a.).

Ülesseatud küsimus ei ole iseenesest uus, kuigi tema veel lõpulikult lahendatud pole; kriminaal-psühholoogiliselt on küsimusel kahtlemata väga suur tähtsus: kas tuleb ja kui kaugelt tuleb kriminaalseid tegusid kirjutada ilmamõjude arvele? Saksamaa ametlikud statistilised andmed, mis käsitavad kümne aasta jooksul toimemepandud kuritegusid, näitavad, et siiski tõesti mingi ühendus on ilma ja kuritegevuse vahel. Käsitades kõne all olevat probleemi, tähendatakse statistiliste kokkuvõtete selgitamiseks muu seas, et peale individuaalsete põhjuste sellele nähtusele, et igal aastal teataval ajal mõnede kuritegude arv tuntuvalt kasvab ja siis veehehaaval jälle kahaneb, on olemas veel teisi ja siia kuuluvad kõige pealt aastaajad. See ilmade mõju võib olla otsekohene: see on temperatuur ja õhu omadused mõjuvad inimeste meeleolu peale ja aitavad kaasa, et kired leekima löövad ehk kustuvad (eriti peab seda tähendama suguelu kohta). Ilmade mõju aga võib olla ka kaudne: juhus kuritegusid, näiteks vargusi, toime panna on ühel kuul soodsam kui teisel; ilmade tõttu on inimesed talvekuudel raskemas seisukorras kui suvel ning võõra vara omandamine õitseb selle tõttu külmal ajal.

Seda arvesse võttes tuleb eeldada, et soojal ajal, mis inimesi ergutab ja nende närvisid äritab, nende kuritegude arv tõuseb, mis on tingitud kirgede erutamistest ja mis on sihitud üksikute isikute vastu, teiste sõnadega, tõuseb vägivaldlast, ulakusest jne. tingitud kuritegude arv. Selle vastu aga peaks loogiliselt konstaterida võima, et külmadel kuudel niisuguste kuritegude arv tõuseb, milliste toimepanemise motiiviks on materiaalse kasu saamine, elu kitsikusest väljapääsmine. Et see tõesti nii on, tõendab statistika. Nimelt pannakse Saksamaal keskmiselt toime: vägistamisi — jaanuaris 64 (arvud ei ole absoluutsed, vaid ainult võrdlevad), veebruaris 66, märtsis 78, aprillis 103, mais 128, juunis 144, juulis 149, augustis 130, septembris 108, oktoobris 90, novembris 98, detsembris

69; sõnadega haavamisi — jaanuaris 83, veebruaris 89, märtsis 85, aprillis 93, mais 108, juunis 105, juulis 120, augustis 122, septembris 113, oktoobris 99, novembris 93, detsembris 80; kergeid ja raskeid haavamisi (klambrates on tähendatud raskete haavamiste võrdlev arv) — jaanuaris 78 (75), veebruaris 80 (78), märtsis 79 (78), aprillis 95 (95), mais 108 (108), juunis 116 (113), juulis 124 (118), augustis 134 (133), septembris 121 (124), oktoobris 102 (106), novembris 88 (93), detsembris 74 (78); surmamisi (Totschlag) — jaanuaris 88, veebruaris 84, märtsis 100, aprillis 85, mais 110, juunis 116, juulis 119, augustis 116, septembris 110, oktoobris 106, novembris 93, detsembris 80; ametnikkudele vastuhakkamisi ja nende ähvardusi — jaanuaris 89, veebruaris 94, märtsis 89, aprillis 94, mais 97, juunis 104, juulis 109, augustis 117, septembris 112, oktoobris 104, novembris 99 ja detsembris 90. Nagu need arvud näitavad, tõuseb teatud kuritegude arv soojal ajal ja väheneb siis alatasa ning jõuab kõige külmemal ajal — detsembris ja jaanuaris — oma minimumini — need on kuriteod, mis on tingitud kirgede erutamisest. Toodud statistilistel andmetel on praktiline väärtus selle tõttu, et nende kokkuseadmisel on, nagu juba alguses tähendatud, pikem aeg arvesse võetud, nimelt kümme aastat.

Hoopis teist pilti saame meie, kui teise iseloomuga kuritegude arvu vaatleme. Keskmiselt pandi toime: lihtvargusi — jaanuaris 113, veebruaris 115, märtsis 98, aprillis 85, mais 87, juunis 88, juulis 88, augustis 92, septembris 92, oktoobris 106, novembris 117, detsembris 121; murdvargusi — jaanuaris 102, veebruaris 107, märtsis 92, aprillis 89, mais 94, juunis 98, juulis 98, augustis 94, septembris 96, oktoobris 106, novembris 112, detsembris 111; röövimisi — jaanuaris 100, veebruaris 87, märtsis 78, aprillis 84, mais 94, juunis 98, juulis 99, augustis 106, septembris 84, oktoobris 120, novembris 132, detsembris 116; pettusi — jaanuaris 112, veebruaris 108, märtsis 95, aprillis 88, mais 92, juunis 92, juulis 92, augustis 93, septembris 90, oktoobris 88, novembris 102, detsembris 121; raiskamisi — jaanuaris 100, veebruaris 97, märtsis 94, aprillis 94, mais 98, juunis 100, juulis 103, augustis 101, septembris 98, oktoobris 104, novembris 105, detsembris 108; tapmisi (Mord) — jaanuaris 102, veebruaris

98, märtsis 92, aprillis 88, mais 110, juunis 110, juulis 95, augustis 97, septembris 106, oktoobris 90, novembris 120 ja detsembris 95. — Need arvud näitavad, et kõiksugused kuriteod, mis ühenduses võõra vara omandamisega, külmal ajal arvuliselt kasvavad: neid pannakse kõige enam toime detsembrikuul, kusjuures juba oktoobri- ja novembrikuud tähelepanemistväärt tõusu näitavad; sellega on ka seletatav, et kuritegude arv üldse kõige suurem on oktoobri- ja novembrikuudel, olgugi, et väga paljude kuritegude arvu maksimum suvel on.

Erilist tähelepanu väärivad veel kaks kuritegude liiki, nimelt laste tapmine ja süütamine. Laste tapmise kohta näitab Saksamaa statistika järgmist pilti: jaanuaris 89, veebruaris 127, märtsis 127, aprillis 121, mais 118, juunis 102, juulis 95, augustis 80, septembris 91, oktoobris 86, novembris 82, detsembris 87. Niisugust võrdlevate arvude vahekorra põhjendab Dr. Erich Wulffen („Psychologie des Verbrechers“ I Band) sellega, et tapmisi ainult toime pannakse väljaspool abielu siindinud laste kohta; üldine statistika aga näitab, et Saksamaal väljaspool abielu sünnib lapsi kõige enam veebruarikuus (kontseptsioon juuni- ja juulikuudel); tähendab ka siin mängib ilm suurt osa ja viimased statistilised andmed on täiesti kokkukõlas ülevaltoodud arvudega kuritegevuse kohta suvekuudel. Mis puutub süütamisse, siis näitab statistika järgmist: jaanuaris 81, veebruaris 93, märtsis 86, aprillis 113, mais 111, juunis 100, juulis 84, augustis 108, septembris 123, oktoobris 114, novembris 110 ja detsembris 78. Seda nähtust, et süütamiste juhtumiste arv kõige suurem on septembrikuul, võib ühelt poolt sellega seletada, et suur osa süütamisi toime pannakse kättemaksmise otstarbel, ja et aeg, mil küünid ja aidad vilja täis on, selleks kõige tagajärjerrikkam on; teiselt poolt kinnitatakse tule vastu vili peale lõikust ning süütamisi pannakse toime preemiate saamiseks tulekinnituse seltsidelt. — Arusaadav on ka pilt, mida pakuvad arvud keelatud mängude mängimise kohta kõiksuguste „klubides“; seaduste vastu eksimised tulevad mängude suhtes ette kõige enam novembri- ja detsembrikuudel, ka jaanuaris ja veebruaris on tabatud valemängijate, sulutud mängupõrgute jne. arv suur võrreldes mai-, juuni- ja juulikuudega.

Samalaadilisi uurimisi on toime pannud Austria kohta Herz ning lõputulemused on peaaegu needsamad. Vahe seisab ainult selles, et varguste ja teiste sarnaste kuritegude arv Austrias kõige suurem on jaanuarikuus ja mitte detsembris, nagu Saksamaal, ja et kõlblusvastaste kuritegude kulminatsiooni punkt langeb augusti- ja septembrikuude ja mitte juuni- ja juulikuude peale. Sõnadega haavamised, omavoli, kakelused, havamised jne. näitavad sama pilti nagu Saksamaal, s. o. kõige enam juhtub neid augusti- ja septembrikuudel.

Eriliselt on mitme isiku poolt uuritud küsimust, missugust mõju avaldab ilm kõlblusvastaste kuritegude peale. Prantsusmaa kohta on küsimust põhjalikult selgitanud Ferri („Das Verbrechen in seiner Abhängigkeit von dem jährlichen Temperaturwechsel“), kes võrdlustabeli kokku seadis 43 aasta kohta (1827—69); see tabel näitab kõlblusvastaste kuritegude kohta järgmist (klambrites on arvud kõlblusvastaste kuritegude kohta laste vastu): jaanuaris 584 (1106), veebruaris 563 (1041), märtsis 643 (1366), aprillis 608 (1700), mais 904 (2175), juunis 1043 (2585), juulis 860 (2459), augustis 794 (2208), septembris 653 (1773), oktoobris 532 (1447), novembris 514 (983), detsembris 534 (939) — need arvud on absoluutsed. Aschaffenburg („Das Verbrechen und seine Bekämpfung“), Hans Gross („Archiv für Kriminalanthropologie und Kriminalistik“ B. 12, 370) ja Dr. E. Wulffen („Der Sexualverbrecher“) jõuavad kõik samale otsusele nagu Ferrigi, s. o. et suguline erevus kevadel tõuseb, suvekuudel — eriti juulis ja augustis — kõrguspunktkini jõuab ja siis aega mööda väheneb ning jaanuari kuul kõige väiksem on. Sellega on siis seletatav, et igat liiki kõlblusvastaste kuritegude arv alates märtsi kuust tõuseb kuni juuli- ja augustikuuni — see nähtus on ühine Prantsusmaa, Saksamaa ja Austria kohta. Arvatakse küll, et suvekuudel rohkem juhus on kõlblusvastaste kuritegude toimepanemiseks selle tõttu, et võib vabalt liikuda ja olla värske õhu käes, kuid, nagu näitavad Dr. E. Wulffen'i (ibid.) andmed, pannakse neid kuritegusid peaaesjalikult kinnistes ruumides toime, nii et ka siin tähtis on kõige pealt ilma mõju, mitte aga ruumide küsimus.

Eesti kohta puuduvad meil kahjuks veel täpsemad andmed, mis võiksid seda

küsimust selgitada. Asi seisab ju selles, et ühe aasta andmed kaugeltki selget pilti ei anna, siin mängib juhus suurt osa. Ainult pikema aja statistilised kokkuvõtted võimaldavad õige pildi saamist. Mina seadsin kasutada olevate materjalide (kriminaalpolitsei juurdlused ja välispolitsei poolt kriminaalpolitseile üleantud asjad) põhjal kokku võrdlevad andmed 1924. a. kohta — kuid ka juba need vähesed andmed pakuvad palju huvitavat. Näituseks oli meil liht- ja taskuvarguste liikumine 1924. aastal järgmine: jaanuaris 602 juhtumist, veebruaris 594, märtsis 569, aprillis 544, mais 565, juunis 505, juulis 684, augustis 733, septembris 818, oktoobris 835, novembris 780 ja detsembris 648; ka meil kahaneb varguste arv suvekuudel ning jõuab kõrguse tipuni pimedada ja külma aja kätte jõudmisel, et siis vähehaaval jällegi väheneda. Lastetapmisi ja suguvilja hävitamisi on toime pandud (klambrites suguvilja hävitamise arvud): jaanuaris 4 (10), veebruaris 4 (15), märtsis 8 (6), aprillis 5 (4), mais 4 (7), juunis 5 (5), juulis 1 (14), augustis 2 (6), septembris 4 (7), oktoobris 3 (4), novembris 2 (3), detsembris 2 (2) — teiste sõnadega, ka meil võib sama nähtust konstateerida, millest Kesk-Euroopa suhtes ülevalpool oli jutt. Samasugune on lugu süütamistega: jaanuaris 7, veebruaris 6, märtsis 6, aprillis 7, mais 14, juunis 12, juulis 22, augustis 16, septembris 24, oktoobris 20, novembris 19 ja detsembris 18. Riisumised, röövimid ja murdvargused näitavad ka sama käiku nagu Austrias ja Saksamaal. Järgnevad arvud näitavad: esimesed riisumiste, teised röövimiste ja kolmandad murdvarguste juhtumisi: jaanuaris 1, 9, 54, veebruaris 5, 5, 52, märtsis 2, 8, 34, aprillis 5, 6, 42, mais 4, 13, 60, juunis 4, 11, 42, juulis 7, 3, 36, augustis 10, 5, 40, septembris 7, 3, 60, oktoobris 12, 4, 92, novembris 5, 10, 68, detsembris 15, 15, 50. Üldse pannakse meil kõige enam kuritegusid toime oktoobrikuul ja kõige vähem juunikuul, mis umbes vastab sellele, mis, nagu eelpool tähendatud, juba kindlaks tehtud Kesk-Euroopa suhtes. — Mis puutub üksikutesse maakondadesse, siis domineerivad mõnes kohas

mõned kuriteod: Viljandis, näiteks, lapsetapmised — 11 juhtumist, s. o. 25% üldisest Eesti arvust 1924. a. (44 juhtumist), Tallinnas ja Harju maakonnas — tapmised — 41 juhtumist (üldine arv on 101), Petseris — tulega ettevaatamatult ümberkäimine — 20 juhtumist (üldse 61 üle Eesti), kakelused jne., kuna selle vastu seal 1924. a. lapsetapmisi üldse pole ette tulnud. Sellest, võib olla, pärastpoole kord veel lähemalt.

Kõiki neid andmeid kokku võttes, peab otsusele jõudma, et ilm tingimata mõju avaldab kuritegevuse peale. Muidugi ei ole arvud täielikud — kõik juhtumised ei ulata politsei- ja kohtuvõimudeni (eriti sarnased kuriteod nagu vägistamine jne.), kuid siiski ei ole ometi juhus, et Prantsusmaal just samal kuul kõige enam vargusi ja lapsetapmisi toime pannakse nagu Eestiski ja et haavamiste võrdlev tabel Austria kohta samasugust pilti näitab nagu Saksamaa kohta. Teine küsimus on muidugi, missuguseid järeldusi kõigest sellest teha ja peaaesjalikult, kas võib ilmade mõju arvesse võtta kuritegude harutamisel kohtus. Praegusel ajal muidugi mitte, küsimus pole veel teaduslikult küllalt uuritud, tema pole veel vastuvaidlemata selge; mina aga arvan, et üks kord ka ilmade mõju saab arvesse võetud, samuti nagu praegu arvesse võetakse kuritegija psüühilisi omadusi karistuse määramisel, mis ka uema aja saavutus on ja alati ei ole püsinud. Et ilmal ülisuur tähtsus inimeste elu peale, näitab sama Manuel, kelle artikkel, nagu tähendatud, „Päevalehes“ ilmus. Suurem osa lapsi sünnib öösel, haiguse juures tõuseb palavik peale päikese loojaminekut, jooksjahaige valud suurenevad niiske ilmaga, naiste menstratsioon on nähtavasti ühenduses kuu käiguga, vähemalt arvavad mõned teadlased nii, — kõik see on tõenduseks sellele, et meie ilmast õige tuntavalt ära rippume — kuidas aga, missugusel määral ja viisil, see on teaduse lahendada, on tuleviku küsimus — selle lahendamiseks aga tõuseb kindlasti päevakorraks nende isikute vastutavuse ja karistatavuse küsimus, kes on mõne kuriteo korda saatnud ilma mõju all.

Kuritegijate joogikohad, kus ei ole kuritegijaid.

Praegu maksva korra järele võivad Berliinis joogikohad avatud olla kuni kella 1-ni öösel. Tegelikult on aastate jooksul asi niiviisi kujunenud, et väga mitmed enam või vähem halva kuulsusega lokaalid alles kella ühest peale oma tegevust alustavad. Kõiki neid joogikohti iseloomustab üks asjaolu: kulud, mis omanikkudel kanda tulevad, on väiksemad kui harilikudes lokaalides ja tulud suuremad. Need joogikeldrid on mingiks eriliseks nähtuseks saanud Berliini ööelus, nende tegevuse kohta on palju kirjutatud, nende peale on hulk kaebusi tõstetud, nende vastu sõdivad ajalehed, nende olemasoluga ei ole õieti keegi nõus peale omanikkude eneste ja siiski õitsevad nemad edasi, võimaldades omanikkudele kerget ja lahedat elu. Sarnase nähtuse põhjused on huvitavad ja puudutavad politsei tegevust.

Harilik, Saksamaal maksev kord on niisugune, et isik, kes tahab joogikohta avada ja pidada, selleks peab luba saama vastavalt tööstusseadusele. Seadus aga näeb ette, et enne luba andmist peab harutatama, kas on olemas tarvidus uue restoraani avamiseks, kas isik, kes soovib joogikohta pidama hakata, on niivõrd usaldusvääriline inimene, et tema kõiki nõudmisi täidab, mis on maksvad joogikohtade suhtes, ja et tema suudab eriti tervishoiu ja avaliku moraali nõuete kohaselt asju ajada. Neid nõudmisi aga suuremalt tähele ei panda, kui küsimus puutub öö-joogikeldrite avamisse. Asi seisab siin nimelt selles, et Berliini politsei sarnaste joogikohtade suhtes ühe silma kinni pigistab ja nii väga nõudlik pole, sellepärast, et politseivõimud üldiselt arvamisel on, et need joogikohad ja eriti nende pidajad kaasa aitavad kuritegude selgitamisele ja süüaluste kindlakstelemisele ning tabamisele. Harilik käik kõne all olevate kõrtside avamise küsimuse lahendamisel on praegu järgmine. Ettevõtja, kes on omale vastavad ruumid leidnud ja üürinud, läheb kriminaalpolitsei otsimise osakonda. Seal seletab tema ametnikkudele, et tema hästi tunneb kuritegijate ilma, et temal kuritegijate seas on palju tuttavaid ja sõpru, mille tõttu palub luba anda öö-söögimaja avamiseks. Tõendusena selleks, et temal tõesti kuritegijate perega kõiksugu suhted on, toob ettevõtja harilikult selle tõeasja ette, et

tema ise on juba kord või rohkem mõne kuriteo pärast karistatud ja karistuse kandmiseks on lühemat või pikemat aega kinni istunud. Mees seletab veel, et temal — tänu sarnastele tutvustele — kindlasti korda läheb kuritegijaid oma lokaali meelitada. Ühtlasi kohustub ettevõtja politseile viivitamata teatama, kui tema midagi kahtlustärratavat kuuleb ja tähele paneb, eriti kui tema juhuslikult kuuleb uutest kuritegijate kavatsustest ja plaanidest. Kui peaksid keldri ilmuma tagaotsitavad kuritegijad, siis kohustub ettevõtja sellest politseile kõige kiiremas korras teatama, et võimalik oleks neid arresterida. Kriminaalpolitsei otsimise osakond vaatab niisuguste ettevõtjate kui tähtsate jälgiva politsei abijõudude peale, ja nad on seniajani alati suutnud oma seisukohta läbi viia ning vastavatelt välispolitsei võimudelt lubaduse saada, uut kuritegijate öö-keldrit mitte puudutada.

Viimasel ajal aga on kriminaalpolitsei oma seisukohta revideerima hakanud, sest küsimust igakülgselt harutates ja vastavat materjaali kasutades, on arvamisele jõutud, et need kurikuulsad kuritegijate joogikohad on kõrtsid, kuhu kuritegijad ei lähegi ja kus kuritegijate osadid etendavad, võib olla, ainult peremees ja kelnerid. Eriti pettunud on uus jälgimise osakonna juhataja. Seniajani on teatavaks saanud üldse ainult kaks juhtumist, kus tagaotsitavaid kuritegijaid tänu joogikeldritele võidi arresterida; ühel juhtumisel läks korda peale selle veel kavatsetud mõrtsukatööst õigel ajal teada saada ja tegelasi kinni võtta. Tegelik elu on nimelt näidanud, et kardetavamad kuritegijad kunagi ei lähe neisse „kuritegijate joogikohtadesse“: nemad tunnevad juba asja. Teiselt poolt aga on mitmel korral kindlaks tehtud, et sarnaste lokaalide omanikud ei mõtlegi kuritegijaid välja anda, kui nemad tulevad juhuslikult keldri. Võõrad ja peremehed on pea kõigil juhtumistel kuulsate Berliini kuritegijate klubide: „Roland“ ja „Deutsche Kraft“ liikmed; nende klubide liikmed nimetavad teineteist „vennaks“, nad on töotuse annud ajal ja igas kohas teineteisele abiks olla — ja sellest töotusest peavad nemad kindlasti kinni, see on õieti ainuke „truudus“, mis on vankumata suurlinnas ja võiks eeskujuks olla korralikkudele kodanikkudele. On olemas

„kuritegijate joogikohti“, kus kõik: omnikud, niihästi ka teenijad on „Rolandi“ klubi liikmed; südalinnas on ühe keldri peremeheks isik, kes paar aastat vangis olnud, vanemaks kelneriks isik, kes ühel tantsuõhtul surmas oma sõbra armukadeduse tõttu, kelneriks mees, kes omal ajal oli kuulsa „Kirschi“ murdvaraste organisatsiooni liikmeks jne.

Sellest kõigest aga järgneb, et öö-kõrtsid nende peale pandud lootusi ei täida ja ei saagi täita. Just vastuoksa: kisa ja kära öösel, kakelused, autode mürin jne. tüütavad ära rahulikke kodanikke ja segavad nende unerahu. Ja kes käib siis harilikult niisugustes romantilistes kuritegijate joogikohtades? Ka seda küsimust on politsei nüüd selgitanud: muusikandid, kelnerid, lõbunaisterahvad ja isikud, kes hilja töölt tulnud ehk juba kusagil teises lokaalis viibinud ja veel pummeldada tahavad. Ka provintsi elanikke ning väljamaalasi olevat seal tihtipeale näha, kes tahavad kord elus viibida neis hirmsates kuritegijate keldrites, millistest nii palju räägitakse ja kirjutatakse. Mõistagi on hinnad niisugustes asutustes õige soolased. Alkoholi ei tohi need keldrid üldse müüa, sest neile on, nagu juba tähendatud, politsei poolt luba antud söögimaja pidamiseks, kus võivad müügile tulla ainult kohvi, rammuleem ja söögid. Kuid asjast saadakse muidugi mõista kergelt üle. Õlut müüakse nii palju, kui süda soovib, olgugi, et ainult pudelitega, ilma klaasideta. Alaliste võõrastele antakse ka klaasid. Kui keegi on tuttav peremehega või kelneriga, saab tema kõik, mis aga iganes tahab. Usaldustäratavatele võõrastele antakse ka — hinge hinna eest — „teed“, s. o. napsi tassides. Seda tseremoniid tehakse peajaslikult selleks, et

võõrastelt kõrgemat hinda välja pressida. Missugune olukord neis kohtis valitseb ja kes õieti need kuritegijad öökeldrites on, näitavad mõned politsei poolt kindlaks tehtud lood. Kõige pealt juhtuvad kelneritel arvete kokkuvõtmisel imelikul kombel alati vead — arusaadavalt nende kaunks. Üks provintsiist tulnud tööstur pidi poeletunnilise lokaalis viibimise järele 150 Saksa margalise arve kinni maksma, vastasel korral... ja üks tüse kelner seletas rusikaga, mis vastasel korral võib juhtuda. Ainult hiiglastel, võib olla, jatkuks julgust „Rolandi“ klubi liigetega võitlusse astuda. Umbes nädala eest suleti üks niisugune öö-kelder sellepärast, et seal pandi liig palju pettusi ja vargusi toime. Nii andis üks üliõpilane ühele kelnerile 250 S. marka hoiule ja lubas järgmisel päeval raha järgi tulla, sest aeg oli hiline ning mehel tuli minna pimedate, vähe käidavate tänavate kaudu. Järgmisel päeval aga ei teadnud kelner midagi neist 250 margast ja üliõpilane jäi omast rahast ilma. Ühel sarnasel kuritegijate kõrtsipidajal tuli veel mingi vana kelmuse eest istuda kolm kuud. Mehel oli nii palju häbematust, et tema kriminaalpolitsei otsimise osakonda läks ja palus tema heaks samme astuda, et teda ülejäänud karistuse kandmisest vabastataks, sest tema olevat „kriminaal-tehniliselt“ tegev ja tema tegevus hädatarvilik kriminaalpolitseile. Viimane juhtumine aga ärataski kõrgemate ametnikkude tähelepanu terve küsimuse peale, mis nüüd on selgitatud ja mille tulemuseks arvatakse on kõikide nende „kuritegijate joogikohtade“ sulgemine, kus kuritegijatena figureerivad ainult ettevõtlikud peremehed ja nende teenijad.

Protsentide mahaarvamistest palgast.

A. Maask.

Juba kolmandat aastat on meil maksev seadus, mille järele kõik ametnikud ei saa täit palka kätte. Maal asuvate ametnikkude palgast arvatakse 10% maha (alevites — 5%). Piirivalve ja üldse kaitseväge kohta see seadus ei maksa. Arvatakse, et maal on toiduained odavamad kui linnas. Kuid pahatihti on nad maal kallimad ja neid tuleb linnast maale tuua. Ainuke asi, mis maal on odavam, see on puud, kui neid ise metsast kodu vedada. Elan Mustvee alevis, kus ühel

pool Peipsijärv ja kahel pool Venekülad, kust ei ole midagi osta, sest elanikud on vaesed, ilma maata ja ise ostavad toiduaineid. Minu palgast peetakse 5% kinni, kuna mõni kilomeeter eemal — Kasepää valla raiooni ülemal palgast peetakse kinni 10%. Mõlemad aga ostame toiduaineid ühest kohast ja maksame ühesugust hinda. Ka piirivalve ostab sealt-samast, kuid tema palgast ei ole kinnipidamist.

Eriti raske on nende maal asuvate

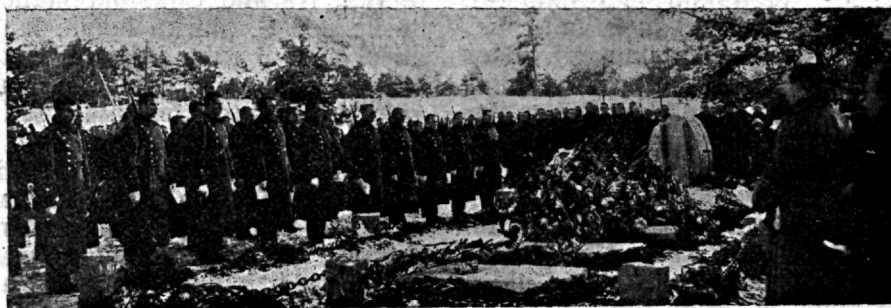
perekonnaga ametnikkude seisukord, kes soovivad lapsi linnas koolitada. Isegi maainimesed kaebavad, et laste koolitamine linnas õige kalliks läheb, mis peab siis ametnik ütleva, kelle väiksest palgast arvatakse 10% maha.

Maksva korra järele saab linnas politsei kordnik rohkem palka kui maal raiooni ülem. Kui nüüd kordnik ja raiooni ülem lähevad pensioni peale, siis hakkab esimene rohkem pensioni saama kui vii-

mane, sest pensioni määratakse palga suuruse järele.

Neid kahte nähtust arvesse võttes, tuleks küll see iganenud seadus ära muuta ja palgast mahaarvamised ära jätta. Samuti tuleks ka maal asuvate raiooni ülemate palkasid tõsta paari astme võrra kuni uue palga seaduse väljatöötamiseni, sest praegune raiooni ülema palk ei vasta elunõuetele.

Leinajumalateenistus 1. detsembri ohvrite kalmukünkal Rahumäel.

Ametlik osa.

Käsk kiri 9. detsembrist s. a. nr. 71 siseministeeriumile.

Läinud aastate kogemused näitavad, et asutused, silmaspidades krediitide ülejääkisid, neid eelarve aasta lõpupäevil ära kasutavad, ja et selle tõttu detsembrikuu viimastel päevadel keskasutuse arveosakonda nii palju arveid saadetakse, et ametnikud ei jõua tarvilikku tööd õigel ajal ära teha. Seepärast panen peavalitsuste ja valitsuste juhatajatele ja ülematele ette

asja niimoodi korraldada, et kõik ostud ja rahatasumised saaksid teostatud kuni 20. detsembrini, missuguseks päevaks peavad kõik arved ministeeriumi keskasutuses olema. Hiljemalt sisseantud arved õiendatakse eelarve seaduse § 45 põhjal, s. o. nemad tasutakse järgmise aasta vastavatest krediitidest, välja arvatud eelarve seaduses § 41 ettenähtud summad, mis kuuluvad ülekandmisele järgmise aasta eelarvesse ja milliste kohta vastavad tõendusdokumendid peavad arve-

osakonda saadetama kuni 10. jaanuarini 1926. a.

Erandina sellest üldisest korrast võib peale 20. dets. teha niisuguseid väljaminekuid, mis hädatarvilikud ja möödapääsematud, nagu näit., kriminaalpolitsei ametnikkude väljasõidud kuritegude selgitamiseks jne.

Et põhiseaduse järele võivad pöörata riiklikkudesse keskasutustesse oma keeli ainult Saksa, Vene ja Rootsi rahvusest kodanikud, siis teen peavalitsuste ja valitsuste juhatajatele ja ülematele kohuseks korraldada, et keskasutuste ametnikud ainult neid kirjalikke avaldusi vastu võtaksid, mis on kirjutatud riigi keeles, välja arvatud Saksa, Vene ja Rootsi rahvusest Eesti kodanikud, kellel on põhiseaduse § 23 põhjal õigus riiklikkudesse keskasutustesse pöörata oma keeli. Eriti juhin juhatajate ja ülemate tähelepanu selle peale, et eraasutuste ja ettevõtete poolt ministeeriumile sisseantavad ja saadetavad palved, teadaanded, pakumised jne. võivad vastu võetud ja lahendamisele võetud saada ainult sel juhtumisel, kui nemad on kirjutatud riigi keeles. Erandina sellest üldisest korrast võib mitte Eesti kodanikkudele lubada võõrastes keeltes täita peatuslubade, tagasisõidu viisumite ja Nansen'i passide blanke.

Piirivalve valitsuse ülema käsukirjaga 2. detsembrist s. a. nr. 140

on Tallinna jaoskonna Baltiski raiooni kordoni ülemale veltveebel Anton Se-

ber'ile avaldatud kiitust eeskujuliku teenistuskohuste täitmise eest.

Saare maakonna politsei ülema käsukiri 30. novembrist s. a. nr. 52:

Politseivalitsuse kassa- ja arvepidamise revideerimisel riigikontrolli tsiviilcsakonna revidendi O. Pudrovsky poolt 28. novembril s. a., leiti see kõigiti korras olema, sellepärast on arveametnik K. Tiits'ile avaldatud tänu korraliku töö eest.

Petseri maakonna politsei ülema käsukirjaga 2. detsembrist s. a. nr. 41

on teenistusest vabastatud r. ül. Sork'i asemele määratud Halahalnja raiooni ülema aj. kohustetäitjaks Senno raiooni ülem Terri, arvates 1. dets. s. a.

Raiooni ülem Kuus'i asemele, kes 2. jsk. ülema aj. k.t. määratud, on Irboska valla II raiooni ülema ajutiseks kohustetäitjaks määratud kordnik Hõövel, arvates 1. detsembrist s. a.

Raudteede politsei ülema käsukirjaga 4. detsembrist s. a. nr. 44

on 2. (Valga) jaoskonna raiooni ülema kt. Evald Kibus paigutatud ümber tema omal palvel ja isiklikes huvides 1. jaoskonda, Tallinna piirkonda, arvates 1. dets. s. a.

Kohtuministri määrus.

Ts. kp. s. § 296 põhjal („R. T.“ nr. 83/84 — 1924, sead. nr. 59) on määratud Tallinnas väljaantav ajaleht „Vaba Maa“ selleks eraajaleheks, milles kohtud 1926. a. kestel ts. kp. s. § 295 järele peavad avaldama sama seaduse §§ 58, 150, 293 ja 726 ettenähtud kuulutusi.

Väljamaalt.

Omapärane naiste salaselts.

Viimasel ajal on Londonis hakanud teutsema omapärane naiste organisatsioon, kes omale on teinud ülesandeks rikkamaid meesterahvaid paljaks varastada. Terve rida naisi on loonud kuritegijate organisatsiooni „neljakümne elevandi“ nime all. Salga liigete eesmärgiks on jõukamate meesterahvastega tutvust luua, et siis pärastpoole, kui vahekorrad juba soojemad, vargusi toime panna. Mis asja veelgi huvitavamaks teeb on asjaolu, et organisatsioonis valitseb eeskujulik distsipliin, kõik täidavad täpselt käske ja ülesandeid ja keegi ei kõnele võõrastele isikutele midagi salgast ja tema tegevusest.

Saak antakse iga kord salgapealikule üle, kes veidi imeliku nime kannab: „kuninganna Karo“. Saak realiseeritakse sularahaks ja saadud raha pannakse üldisse kassasse, kust kaetakse kõik organisatsiooni tegevusega seotud kulud, samuti ka üksikute liigete elu ülespidamise kulud. Londoni politsei on salga kohta arvamisel, et tegemist on inimestega, kes mitte ainult saagi peale ei ole välja läinud, ollakse isegi arvamisel, et vargustel kõrvaline tähtsus on ja et organisatsiooni peaesmärgiks on näidata, et naisterahvad võivad, kui nemad ainult ise seda tahavad, mehi nii võrgutada, et nendelt võib kõiki kätte saada, mida süda iganes soovib. Arvatavasti tahetakse

praktiliselt tõeks teha, et naised võivad rikkust, võimu, hiilgust kätte saada, kui nendel soov selleks on. Sellele arvamisele on politsei viinud peale teiste asjaolude veel salgas tarvilusel olevad nimed, nagu, näiteks, „kuninganna Karo“. Caro on ladinakeelne sõna ning tähendab liha ja tarvitatakse — eriti kiriku keeles — tihtipeale lihahimu mõttes. — Senini on politseil küll korda läinud mõnda liiget tabada, kuid see on väikse tähtsusega, sest kinnivõetud salapärase salga liikmed on organisatsiooni „väiksemad vennad“, neil pole mingit mõju ega tähtsust ettevõttes. Tänu hästi läbiviidud distsipliinile, pole senini veel võimalik olnud organisatsiooni juhtivate jõudude üle midagi teada saada, veel vähem neid kinni võtta. Arvatakse, et vähemalt mõned juhtidest kõige paremasse seltskonda kuuluvad. Rahalised ressursid on nähtavasti õige suured, mille tõttu organisatsioon väga tagajärjerikkalt võib töötada.

Kasukavargad.

Käesoleval aastal on Berliinis eriline varaste tüüp välja kujunenud ja suure eduga tegutsema hakanud. Olgugi, et ka varematel aastatel „eriteadlasi“ leidus, on kasukavaraste hulk ja nende läbi sünnitatud kahju hulga suuremaks läinud kui näit., eelmisel aastal. Kuritegijad liiguvad õhtuti Berliini paremas linnajaos — Westenis — ning jälgivad tähelepanelikult neid meesterahvaid ja naiserahvaid, kes kannavad kallihinnalisi kasukaid. Mõnesugustest tundemärkidest järeldavad kuritegijad suure osavusega, kas keegi äriajamise otstarbel liigub või kusagile võõrsile läheb. Esimesed vargaid ei huvita, seda enam aga viimased. Neile minnakse järele ja kui nemad kuhugi maija läinud, hakatakse maja ja korterit lähemalt uurima. Valgustatud aknad näitavad otsekohe, missuguses korteris võõraste vastuvõtmine sünnib. Selle peale asuvad vargad otsekohe tööle. Harilik käik on järgmine: juuretunud võõras võtab kasuka maha, läheb tuppa ja et veel teisi võõraid oodetakse, lükkatakse välisus kinni, tihtipeale lukustamata. Sest keegi korterielanikkudest ei mõtle muud, kui ainult võõraste vastuvõtmise peale. See on mõistagi ka spetsialistidel teada. Välisus tehakse valevõtmete abil lahti ja kasukas pannakse selga. On isegi juhtumisi tulnud ette, et hiljem tulnud võõrad on varast trepil

kohtunud, kes varastatud kasukaga rahulikult on tänavale läinud. Politseil on korda läinud mõnda neist kahjutuks teha.

Röövimine naljategemiseks.

Ungaris on praegu käimas huvitav kohtuprotsess, mis õigusteadlastele palju huvi pakub ja millest kaitsjatena võtavad osa paremad advokaadid. See on juhtumine, kus järeelmõtlematu naljategemisest välja kujunes väga tõsine kohtuprotsess. Asjakäik ise on järgmine: Vercovina metsavaht Michael Boder sõitis mõne aja eest öösel ratsa läbi metsa koju. Korraga ilmusid metsast maskeeritud röövlid, kes sundisid metsavahti mahalaskmise ähvardusel oma raha, sõrmuseid, püstoli ja lõppude lõpuks ka hobuse välja andma. Kui röövlid olid kõik nõutud asjad kätte saanud, andsid nemad metsavahile luba teed jätkata. Mees hakkas jala koju poole liikuma. Vaevalt aga suutis metsavaht paar sammu astuda, kui maskeeritud mehed suure häälega naerma hakkasid, metsavahi kinni pidasid ja temale röövitud asju ühes hobusega tahtsid tagasi anda. Selgus muidugi kohe, et tegemist ei ole tõsiste röövlitega, vaid et mõned Boderi sõbrad olid selle nalja välja mõelnud ja mitte täitsa kaine peaga selle teostamisele asunud. Pealegi olid mehed oma vahel kihla vedanud: ühed asusid seisukohale, et metsavaht alla ei anna, teised olid vastupidisel arvamisel. Terve nali võttis õige tõsise pöörde, kui metsavaht ametivõimudele asjast teatas ja palus „röövlid“ vastutusele võtta röövimise katse eest. Asjata seletasid sõbrad, et kõik ainult nali oli, võib olla ka mitte just sünnis nali, kuid et selle taga midagi tõsisemat pole. Boder jäi aga oma arvamise juure ja ei võtnud temalt „röövitud“ varandust tagasi. Tema tahab üleelatud hirmu ja ärrituse kättemaksmiseks, et naljategijad kõvasti karistatud saaks. Ollakse küll arvamisel, et kohtuvõimud nii tõsiselt asja peale ei vaata, kui metsavaht ise, kes nähtavasti naljast aru saada ei taha, kuid teisest küljest on olemas täpsed seaduse paragrahvid, juhtumine isenesest on selge. Mispärast raske on öelda, kuidas asi lõpuks välja kujuneb, seda enam, et metsavaht arvamist väljendab, et kui temal oleks tol korral rohkem sularaha kaasas olnud, mis mõnikord ette tuleb, kui temal riigi rahad käes, et siis oleks „röövlid“ ka tõesti raha omandanud ja kadunud.

Tapmine 5 dollari pärast.

New-Yorgis pandi 2. detsembril tapmine toime, mis suurt ärevust sünnitas ja neid olusid valgustab, millistes elavad ja kasvavad mõned noored ameeriklased. Tapmine ise tuletab meele Loeb'i ja Leopold'i poolt mõne aja eest toimepandud mõrtsukatööd, millest ka „E. Politseilehes“ oli pikemalt jutt ja mille motiiviks oli ainult soov, teada saada, missugused tunded valdavad inimest, kui tema teise inimese elu võtab ja kuidas inimene sureb: mis tema veel enne surma räägib, kuidas tema näojooned muutuvad jne. jne. Nimelt tappis keegi 20-aastane noormees Gordon Pirie oma sõbra 19-ne aastase George Nye ära, kui viimane parajasti magas, ning röövis temalt viis dollarit. Arvesse tuleb siin võtta asjaolu, et mõrtsukas ja tapetu noorepõlve sõbrad olid, et nemad koos kasvasid ja seltsis koolis käisid ja et nende vahel kuni tapmise silmapilguni mingit tüli ega arusaamatusi ei olnud, kuni viimase momendini lugesid nemad üks teist kõige paremaks sõbraks! Sellegi peale vaatamata tappis üks sõber teise kõige külmaverelisemal kombel üne pealt. Mõrtsukas võttis röövitud viis dollari, läks tantsulokaali ja lõbutses seal terve päeva. Tapetu laip leiti tema õe poolt voodi alt. Kui kuritegija kinni võeti, kes oma süütegu ei mõtelnudki salata, seletas tema teo motiivide kohta suure rahuga, et temal lihtsalt mõte pähe tulnud sõbra tappa ja muud midagi.

Kahjukannataja detektiivina.

Keegi noor Berliini kaupmees, kelle taskud mõne aja eest ringraudteel taskuvaraste poolt tühjendati, otsustas ise kuritegijaid taga otsima hakata ja nii kriminaalpolitsei ülesandeid täita — ja mehel õnnestus asi, vähemalt osalt. Kaupmees asus agaralt tööle. Kahtlus varguses langes ühe meesterahva peale, kes temaga ühes kupees viibis ja ilmsüütult ajalehte luges. Sõidu ajal jäi kaupmees magama, kuid uuris veel enne magamajäämist kaassõitja nägu, et seda tarbekorral meele tuletada. Peale varguse avalikukstulemist hakkas kaupmees sama raudtee liini mööda vahetpidamata edasi-tagasi sõitma. Raudtee ametnikud, keda asjasse pühendati, olid sellejuures mehele igapidi abiks. Paar päeva peale varguse toimepanemist pani kaupmees Friedrichstrasse vaksalis ühte meeste-

rahvast tähele, kes väga sarnanes taskuvargale. Kaupmees ei olnud aga siiski päris kindel, kas see isik tõesti tagaotsitud kuritegija on või mitte ja otsustas sellepärast meest lähemalt vaatlama hakata ja salajaselt tema tegevuse peale tähelpanu pöörata. Tundmatu isik astus kupeesse, kus jällegi ainult üks isik viibis. Kaupmees läks kõrvalolevasse kupeesse ning läks siis sõidu ajal astelauale, kust tema võis kõik näha, mis kupees sünnib, ilma et teda keegi oleks näinud. Nüüd nägi tema, kuidas võõras jällegi magama jäänud sõitja taskuraamatu võttis, selle läbi vaatas ja siis pingi alla viskas, peale selle võttis varas kaassõitja taskust rahatasku ning lahkus, järgmisse jaama jõudes, vagunist. Siis astus tema otsekohe sõidule, mis tagasi Friedrichstrasse poole sõitis, et oma ohvri piirkonnast välja pääseda. Kaupmees sõitis temaga kaasa ning lasi mehe järgmises jaamas kinni võtta. Esialgul andis tabatu enese kohta vale teateid, kuid juba varsti tehti kindlaks, et tegemist on elukutselise taskuvargaga, kes juba varemalt varguste eest 2½ aastase kinniistumisega karistatud. Viimane saak — 250 Saksa marka — saadi mehelt kätte, kaupmees ise aga jäi omast rahast ilma. Kuritegija töötas nii, et tema alati kupeesse astus, kus ainult üks reisija viibis, selle mingi ainete abil tähelpanematult uimastas ja siis ohvri paljaks röövis.

Õövaht.

Külmaverelsust näitasid üles nädala eest Berliinis kaks murdvarast, kes kavatsesid ühes suuremas südalinna äris murdvargust toime panna. Äri akende ees oli tugev raudvõre, mille lukkusid tuli lahti murda. Kuritegijad olid sellega parajasti ametis, lukud olid juba lahti murtud ning võre akna eest ära tõstetud, kui äkki õövahti lähenemist tähele pandi. Üks varastest jooksis kiirelt lähema maja juure, avas muukraua abil ukse ning läks maija, kuna teine rahulikult kohale jäi ning võrega tegemist tegi. Tema seis akna ees, kui õövaht kohale jõudis ning temalt küsis, mis tema teeb. Murdvaras seletas ilmsüütu näoga, et praegu on vargad võre lahti murdnud; kuritegija olevat ära jooksnud nii pea, kui nemad teda nägid. Et nüüd kauplust varaste eest kaitsta, kes, võib olla, nagu tema edasi seletas, tahavad veel tagasi tulla, et poolelijäänud tööd lõpule viia, kavatseb

tema võre jälle nii hästi kui see võimalik kohale panna. Öövaht leidis, et võoras on hästi talitanud, siunas murdvargaid ning oli kuritegijale abiks võre uuesti kohalepanemisel. Viimane lahkus varsti ja tähendas veel öövahile, et temal tuleks hästi selle järele valvata, et kuritegija tagasi ei tuleks ja ei hakkaks kauplust rüüstama. Seda lubas öövaht teha, mehed andsid teineteisele kätt ja lahkusid. Nii pea kui öövaht nurga taha kadus, tuli varas, kes teise maija oli läinud, tagasi ning ühisel jõul asuti uuesti tööle. Võre võeti akna eest ära ning vaateaknalt varastati kaupsid

mitmetuhande Saksa marga väärtuses. Kõik toimetati väga kiirelt, nii et töö oli lõpetatud, kui öövaht uuesti kohale ilmus. Kõik oleks korras olnud ning ettevõtlikke ja külmaverelisi kuritegijaid poleks võimalik olnud nii kergesti tabada, kui viimased ise peale varguse kordasaatmise oleksid samuti ettevaatlikult toimetanud nagu murdvarguselgi. Mehed hakkasid paari päeva pärast oma saaki realiseerima, et aga politsei oli jõudnud kaupmehi hoiatada ja neile nimekirja kätte anda varastatud kraami kohta, saadi vargad kraami müügile pakumisel kätte, kus siis terve lugu selgus.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**
Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s e d.

- Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:**
Harjasepp, Adele Hansu t., nr. 405.
(34685)	Mõtte, Martin Jaani p., nr. 2043.
(34894)
Reinvaldt, Aleksander Jaani p.,
nr. 3753. (34896)	Hermann, August Jaani p., nr. 16492.
(34894)
Vomm, Hugo Johani p., nr. 1392.
(34883)	Sernov, Oskar Aleksandri p., nr. 168.
(34897)
Loemann, Jalmar Jaani p., nr. 3.
(34882)	Grönberg (Greenberg), Johannes Karli p., nr. 11888. (34898)
Loemann, Amanda Johani t., nr. 708.
(34878)	Schults, Aleksander Markuse p., nr. 4.
(34900)
Selgis, Alma Hendriku t., nr. 153.
(34884)	Lääne, Oskar Jaani p., nr. 1184.
(34899)
Ilves, Benita Karli t., nr. 817. (34877)	Mägi, August Ado p., nr. 719. (34952)
Rätsepp, Albert Augusti p., nr. 1205.
(34880)	Siim, Eduard Miina p., nr. 141.
(34951)
Tugi, Eduard Jaani p., nr. 574.
(34879)	Pötter, Minna Peetri t., v. a. Keina vallaval. 1920 a. nr. 1178. (35119)
Reinberg, Heinrich Ludvigi p., nr. 56.
(34885)	Brenner, Georg Mihkli p., v. a. Suuremõisa vallaval. 18. 8. 19 a. nr. 1010.
(35121)
Saar, Leonhard Karli p., nr. 255.
(34886)	Remmelg, Marie Jüri t., v. a. Emmaste vallaval. 10. 1. 20 a. nr. 803.
(35122)
Stamm, Harry Adelbert Reinholdi p.,
nr. 3142. (34887)	Sauer, August Johani p., v. a. Suuremõisa vallaval. 1920 a. nr. 8. (35123)
Koppel, Anton Antoni p., nr. 205.
(34888)	Niit, Johannes Joonase p., v. a. Emmaste vallaval. 29. 9. 20 a. nr. 1474.
(35124)
Mägi, August Jüri p., nr. 13064.
(34889)	Koit, Aleksander Gustavi p., v. a. Kõrgesaare vallaval. 7. 6. 24 a. nr. 49.
(35124)
Rekk, Herman Johani p., nr. 43.
(34890)	Maar, Andrus Mihkli p., v. a. Suuremõisa vallaval. 18. 12. 19 a. nr. 1038.
(35125)
Kerna, Peeter Anne p., nr. 2373.
(34891)	
Sura, Helene Karli t., nr. 277.
(34895)	

- Remmelg, Liisa Simmu t., v. a. Em-
maste vallaval. 10. 1. 20 a. nr. 626.
(35126)
- Mältsemees, Peeter Andruse p., v. a.
Kloostri vallaval. 8. 5. 20 a. nr. 1305.
(35127)
- Rodermann, Eduard Marguse p., v. a.
Kõnnu vallaval. 27. 6. 23 a. nr. 91.
(35252)
- Amos, Hilda Augusti t., v. a. Tartu linna
pol. 2. jsk. 21. 10. 22 a. nr. 19932.
(35541)
- Trankmann, Eduard Otto p., v. a.
Jõhvi alevivalits. 16. 12. 19 a. nr. 776.
(35542)
- Opikov, Varflemi Filipi p., v. a. Kastre-
Võnnu vallaval. 13. 9. 21 a. nr. 1671.
(35543)
- Saks, August Jaani p., v. a. Võisiku val-
laval. (35544)
- Leemann, Jakob, v. a. Kernu-Kohatu
vallaval. 1919 a. nr. 49. (35545)
- Rassmann, Johannes, v. a. Rapla valla-
val. 1923 a. nr. 180. (35546)
- Pinsel, August, v. a. Juuru vallaval.
1922 a. nr. 1680. (35547)
- Alto, Elviine Hansu t., v. a. Kohila valla-
val. nr. 1302. (35548)
- Tuttenbal, Hilda, v. a. Kohila vallaval.
1920 a. nr. 2186. (35549)
- Sulakatku, Karl, v. a. Rapla vallaval.
nr. 2094. (35550)
- Moorbach, Rudolf Villemi p., v. a. Tall.
linna pol. 2. jsk. nr. 2113. (35563)
- Pommer, Alma Karli t., v. a. Tall. sa-
dama pol. jsk. (35564)
- Sahtel, Marie Juhani t., v. a. Saku val-
laval. (35565)
- Sahtel, Hans Tooma p., v. a. Keila
vallaval. (35565)
- Pära, Hilda Gustavi t., v. a. Tall. linna
pol. 5. jsk. 20. 7. 25 a. (35566)
- Männart, Otto Jaani p., v. a. Tall. linna
pol. 1. jsk. 23. 12. 24 a. nr. 3831/159458.
(35568)
- Jakobi, Friedrich Aleksandri p., v. a.
Tall. linna pol. 2. jsk. 24. 8. 25 a.
nr. 2228. (35569)
- Mikovits, Johannes Miku p., v. a. Pe-
ningi vallaval. 27. 8. 20 a. nr. 1402.
(35576)
- Ehrmann, Villem Villemi p., v. a. Tall.
linna pol. 5. jsk. nr. 15097. (35577)
- Kuldernup, August Augusti p., v. a.
Tall. linna pol. 1. jsk. nr. 824. (35578)
- Toots, Andres Johani p., v. a. Tall. lin-
na pol. 3. jsk. (35579)
- Leidus, Erich Eduardi p., v. a. Tall. lin-
na pol. 2. jsk. 14. 1. 25 a. nr. 132.
(35580)
- Poljak, Martha Abrami t., v. a. Tall. lin-
na pol. 6. jsk. nr. 6046. (35581)
- Michelson, Heinrich Moritzi p., v. a.
Vao vallaval. (35582)
- Kirillov, Andrei Paromeni p., v. a. Tall.
linna pol. 2. jsk. (35583)
- Marjapuu, Jaan Georgi p., v. a. Tall.
linna pol. ülemalt 1919 a. (35584)
- Preis, Eduard Johannese p., v. a. Tall.
linna pol. 6. jsk. (35585)
- Kamarik, Ada Gabrieli t., v. a. Tall.
linna pol. 1. jsk. nr. 12170. (35586)
- Roplik, Anton Jakobi p., v. a. Narva
linna pol. ülemalt 13. 12. 23 a. nr.
2963/091669. (35587)
- Siibe, Johannes Mari p., v. a. Tall. linna
pol. 6. jsk. nr. 237138. (35588)
- Kangas, Eduard Martini p., v. a. Tall.
linna pol. 1. jsk. 1. 10. 24 a. nr. 3368.
(35589)
- Kusnetsov, Johannes Mihkli p., v. a.
Raudtee pol. Valga jsk. ülemalt. (35590)
- Mäng, Arnold Karli p., v. a. Tall. linna
pol. 4. jsk. 12. 12. 22 a. nr. 121.
(35591)
- Bergmann, Maria Matsi t., v. a. Tall.
linna pol. 1. jsk. nr. 2896. (35592)
- Lindemann, Rudolf Karli p., v. a. Tall.
linna pol. 4. jsk. 7. 7. 20 a. (35593)
- Tars, Marie, v. a. Raudteede pol. ülemalt
21. 11. 19 a. nr. 987. (35594)
- Raudsepp, Selma Joosepi t., v. a. Ko-
hila vallaval. 8. 9. 21 a. nr. 2431. (35595)
- Sabur, Ida Jakobi t., v. a. Tall. linna pol.
1. jsk. (35596)
- Suknin, Marie Juhani t., v. a. Paide
linna pol. ülemalt 18. 3. 20 a. nr. 1840.
(35597)
- Jänes, August Juhani p., v. a. Tall. linna
pol. 6. jsk. 17. 8. 20 a. nr. 3934. (35598)
- Korn, Heinrich Hindreku p., v. a. Tall.
linna pol. 2. jsk. 1923 a. (35599)
- Beschedov, Hilda Andrese t., v. a.
Tall. linna pol. 2. jsk. nr. 2394. (35600)
- Leppik, Liisa Hindreku t., v. a. Nehatu
vallaval. 21. 9. 20 a. nr. 1160. (35622)
- Kurg, Betti Jakobi t., v. a. Viimsi valla-
val. 28. 1. 20 a. nr. 161. (35623)
- Paus, Johannes Jaani p., v. a. Saue valla-
val. 28. 2. 20 a. nr. 953. (35624)
- Seppa, Joosep Hansu p., v. a. Kurna
vallaval. 1925. a. nr. 327. (35626)
- Kruusement, Priidik Otto p., v. a. Rae
vallaval. 1924 a. nr. 141. (35627)

P a l s, Juhan Priidiku p., v. a. Harku valla-
 val. 5. 3. 20 a. nr. 1059. (35628)
 B e r g, Elisabeth Gustavi t., v. a. Naissaa-
 re vallaval. 14. 2. 20 a. nr. 88. (35630)
 K o c h, Joachim Arturi p., v. a. Tall. linna
 pol. ülemalt 12. 12. 19 a. nr. 751.
 (35631)
 A r m e i, Hans Jüri p., v. a. Kurna valla-
 val. 13. 3. 25 a. nr. 55. (35632)
 S ö ö b l u m, Lisette Eveliine Voldemari t.
 (35633)
 P e d e, Melanie Jaani t., nr. 193. (35634)
 B ö m b e r g, Anna Mardi t., v. a. Rae val-
 laval. 30. 12. 19 a. nr. 324. (35635)
 R u m b e r g, Vilibert Peetri p., v. a. Viimsi
 vallaval. 9. 5. 22 a. (35636)
 R o s e n b l a d t, Jüri Ludwigi p., v. a.
 Tartu linna pol. 2. jsk. 10. 9. 23 a.
 nr. 1504. (35637)
 V a l d m a n n, Otto Jaagu p., nr. 580.
 (35638)
 S a u e m ä g i, Evald Jüri p., nr. 1057.
 (35639)
 K ä v e r, Marie Otto t., nr. 258. (35640)
 Q u a r n s t r ö m (Kvarnström), Karl Ju-
 hani p., v. a. Tall. linna pol. 1. jsk.
 1923. a. (35851)
 L e m m i n g, Valter Johani p., v. a. Tall.
 linna pol. 4. jsk. 1924 a. nr. 270. (35852)
 L u n i n, Anna Jaani t., v. a. Tartu linna
 pol. 2. jsk. 19. 2. 20 a. (35853)
 K u i v, Anna Kristjani t., v. a. Kopli pol.
 abijsk. (35856)
 S ö r m u s, Linda Johani t., v. a. Balti puu-
 villavabriku pol. abijsk. 17. 3. 25 a. nr.
 378. (35857)
 K a s k, Artur Joosepi p., v. a. Viljandi lin-
 na pol. jsk. ülemalt 7. 9. 20 a. (35860)
 N i d o, Emilie Karli t., v. a. Nõmme pol.
 jsk. 20. 1. 19 a. nr. 1487. (35861)
 P a l m, Aleksander Karli p., v. a. Tall. lin-
 na pol. 2. jsk. 20. 3. 20 a. nr. 7815.
 (35862)
 d e V r i e s (sünd. Zoëge v. Manteuffel),
 Else Veneri t., v. a. Tall. linna pol. 4.
 jsk. nr. 7912. (35863)
 B a l t m i s c h k i s, Erich Adolfi p., v. a.
 Tall. linna pol. 4. jsk. (35864)
 A m a n n, August Aleksandri p., v. a. Võ-
 tikvere vallaval. 1922 a. (35865)
 T o m a s o v, Boris Konstantini p., v. a.
 Vasknarva vallaval. (35866)
 P u k k, Leena Jaani t., v. a. Tall. linna
 pol. 6. jsk. (35867)
 K e r b e t, Johanna Jüri t., v. a. Tall. lin-
 na pol. 4. jsk. (35868)
 S o o r a n d, Mart Mardi p., v. a. Viimsi
 vallaval. 1919 a. (35872)

G e r n e t, Elisabeth Fridrichi t., v. a. Tall.
 linna pol. 6. jsk. 3. 12. 19 a. nr. 1515.
 (35869)
 P i i r k o p, Karl Karli p., v. a. Tall. linna
 pol. 3. jsk. 22. 10. 21 a. nr. 14920.
 (35870)
 M ü h l e n, Margarethe Konradi t., v. a.
 Tall. linna pol. 6. jsk. 6. 12. 23 a. nr.
 1938. (35871)
 T ü n s t, Helene Priidiku t., nr. 5028.
 (35873)
 J a a n s o n, Hans Jakobi p., v. a. Tall.
 linna pol. sadama jsk. (35875)
 T o m s o n, Karl Johani p., v. a. Tall. lin-
 na pol. 1. jsk. 19. 1. 20 a. nr. 7489.
 (35886)
 D o n a l t, Rosalie Pauline t., v. a. Tall.
 linna pol. 3. jsk. 1925 a. (35887)

Laulatussõrmused, kuld ja hõbe asjad

Parandus, tööstus ja müük võistlemata odavate hindadega.

V. Karja t. 2.
Tallinnas.

P. Eichelmann.

Ostan kulda ja hõbedat.

Viru t. 20.

Viru t. 20.

N. ZIPUKOFF

TALLINNAS, Viru tän. 20

Soovitab pühadeks suures valikus mitmesuguseid tasku-, laua- ja seinakellasid 2 a. vastutusega, kuld-, hõbe-, ehtesaju, ja laulatussõrmuseid alandatud hindadega.

J. J. Jegorov, Suur Turg nr. 18

Jõulupühiks

sooitan suures väljavalikus:

Villast }
 Poolvillast } kleidiriiet
 Siidi }

Pesuriiet, kardinatülli, voodivaipu, laudlinu ja mööbliriiet suures valikus

J. J. Jegorov, Suur Turg nr. 18

Just jõuluks

jõudis kohale suures valikus uute odavate hindadega läbivillast, poolvillast, siidi-, sameti-, velvet-, flanell-, multon- ja baika-KLEIDIRIIE T, ülikonna-, kasuka-, palitu- ja jopiriid, mantlikalevit, plüüsi ja imp. karakuli, vatti, vatiini ja head voodrii-riid.

Ukse- ja aknakardinaid, villaseid, flanell-, pikee- ja hästi vateeritud v o o d i t e k k e, pesu-riid, põlleriid, vahariid ja kõiksugu riidekaupa ostate kõige odavamini

Nr. 13
Estonia all

Georg Pisarev'i Soome riidekauplusest

Nr. 13
Estonia all

Suurem ja täielikum riidekaubaladu Tallinnas. KAUPMEESTELE kasulikum ostukoht. PRUUTPAARIDELE suur ja täielik valik — üllatav, ääretu valik JÕULUKINGIKS kõiksugu riidekaupa.

JUUKSELÕIKAMISMASINAI D rahuaegses headuses

„JUVEL“, „BISMARCK“, „CORONIA“,
„KOHINOOR“, „TUPI“, „PROTOS“
T A S K U N U G E

HABEMENUGE, vastutus iga noa eest
Habemenoa teritamise rihasid

Habemenoa teritamise kive

AMEERIKA originaal „GILLETTE“ habeme-
ajamisaparate

„GILLETTE“, „SVING“, „SKANDIA“ ja
„KRONENBERG SUPRA“ eraldi teri

Vahukausse, vahupintsleid

„Gillette“ tera teritamise aparate

Veepeekreid, puudri- ja seebitoose

Veepudeleid, seebipulbritoose

Juukselõikamis-

Näputöö-

Küüne-

Maniküür-

Paberi-

Tasku-

Rätsepa-

Loomamärkimis-

Lauanuge ja kahvlid. Pähkla- ja suhkrutange.

Korgitõmbajaid, küüneviile, konservikarbinuge

soovitav suuremal ja vähemal arvul võistlemata hindadega

kääre

AXEL MUSSO,

Pikk t. 13, kõnetr. 21-49.

Kuulutus

Viru maak. politsei Jõhvi jaos-
konna ülem annab teada, et 28. XII.
1925 a. kell 10 hommikul müüakse
Terevere asunduses

enampakkumisel

Eduard Tamm'e päralt olev varandus,
mis koosneb ühest viie sahtliga
kummutist ja ühest riidekapist (pruu-
niks värvitud), hinnatud 2.500 marga
peale, omavalitsuse maksu sisse-
nõudmiseks. Müüdavaid asju võib
näha oksjoni päeval 28. XII. 25.

Pakkumine algab hinnatud sum-
mast.

Jõhvis, 4. detsembril 1925 a.

Nr. 02364, 02476.

Jaoskonna ülem: **H. Raukas.**

Teadaanne.

Järva maakonna politsei II jaoskonna ülem
annab teada, et 23 detsembril 1925 a. kell 10
hommikul müüakse Kapu vallas, Puhmu külas

enampakkumisel

Gustav ja Luise Liblikmann'i päralt olev va-
randus, mis koosneb ühest vanast raudtelgedega
vankrist, hinnatud 3000 marga peale, omaval.
asutuse maksu sissenõudmiseks. Müüdavat
asja võib näha oksjoni päeval kohapeal.

Pakkumine algab hinnatud summast.

Järva-Jaanis, 7 detsembril 1925 a.

Nr. 04009, 04018, 04008.

Jaoskonna ülema k. t.: M. Lembit.

Teadaanne.

Järva maak. politsei II jaosk. ülem annab
teada, et 22. detsembril 1925 a. kell 10 hommikul
müüakse Kapu vallas, Puhmu külas

enampakkumisel

Kustas Grandberg'i päralt olev varandus, mis
koosneb ühest vanast vedruvankrist ja ühest
vanast raudtelgedega vankrist, hinnatud 5700
marga peale, liikumata varanduse ja kaitseliidu
maksude sissenõudmiseks

Müüdavaid asju võib näha oksjoni päeval
kohapeal. Pakkumine algab hinnatud summast.

Järva-Jaanis, 7 detsembril 1925 a.

Nr. 03974.

Jaosk. ülema k. t.: M. Lembit.

★
C. Petenberg

Veinikauplus

Asutatud 1849 a.

TALLINN, Pikk tän. 17, Börsekelder.
Kõnetr. 16-02.

Kõige paremad
kodumaa & väljamaa
VEINID,
CHAMPAGNER,
LIKÖÖRID,
COGNAC.

★
„EMLO“

Eesti marjaviina ja likööri valmistamise o/ü.

TALLINN,

Pikk t. 17, Börsekelder. Kõnetr. 16-02.

Eriala:

(Cognac) Extra-très-vieux,
Crème d'Orange fine Champ.,
Crème de Mandarine,
Cherry Brandy,
: Curaçao :

j. n. e.

Eksport

Eksport

Kohale jõudnud kõige uuemad

Pariisi ja Viini uudised,

kõigis moodsates värvides ja mustrites

kleitide, kostüümide ja mantlite jaoks, suures valikus.

Kaubamaja

Vennad Schulkleper

V. Karja t. 3.

INGLIS MAGASIN

(Omanik G. GUTKIN)

Tallinnas, Viru t. 4, kõnetr. 9-46

Inglise kalev, villane riie, plüüsh ja voodririie

Müük suurel ja väikesel arvul.